

Posudek diplomové práce

Petra Náhlovská: Dosavadní duchovní služba Armády České republiky

Práce je rozdělena do dvou hlavních částí, teoretické a praktické. První se pokouší shromáždit a popsat tištěné materiály z oblasti duchovní služby v AČR, druhá obsahuje analýzu rozhovorů se čtyřmi vojenskými kaplany. Východiskem je všeobecné pojednání o podstatě duchovní / pastýřské služby a stručný (ba velmi stručný) popis vývoje duchovní služby v AČR. O to podrobněji je představováno jednání mezi jednotlivými složkami, které měly v 90. letech 20. století na vzniku služby zájem. Následující kapitoly již pak přímo líčí strategie a představy o duchovní službě v armádě.

Praktická část popisuje metodologii výzkumu (strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami) a uvádí jednotlivé odpovědi, za kterými následuje malý souhrn poznatků. Velkou část zabírají „příběhy“, které se jeví jako osobní vyprávění o cestě těchto kaplanů k jejich službě a je líčením jejich pohledu na službu duchovních, podmínky, úkoly atp.

Jak některé otázky z výzkumu, tak ale i předchozí teoretická část nedávají příliš hutnou odpověď na otázku, jak vypadala „dosavadní“ duchovní služba v AČR, spíše popisuje, jak v se v současnosti prezentuje a jak ji kaplani vnímají. V tom je jistě možno spatřovat nezanedbatelnou cenu předložené diplomové práce.

Při četbě se však může jevit určité napětí mezi pojetím „duchovní služby“ na prvních stránkách, kde se o ní mluví jako o pomoci v krizi (1.1), má mít „svědecký a vyznavačský rys“ (11), má být „doprovázením potřebných“ a stavět život člověka „do světla Božího slova“. (12) Toto kaplani zajisté dělají. Ale na dalších stránkách z rozhovorů i oficiálních dokumentů vysvítá, že je tato práce daleko širší. Zasahuje do oblasti pedagogické i sociální (příprava seminářů, školení, pěstuje skupinovou dynamiku, etc.) Zdaleka tedy nejde o individuální pomoc v krizi a řešení problémů. Jak je tato skutečnost samotnými kaplany vnímána? Jak by autorka reflektovala toto napětí mezi teorií pastorační práce a skutečnou náplní práce vojenských kaplanů?

Jestliže autorka vidí v armádě „prostor pro realizaci duchovní péče“ na základě Mt 28,19-20 (16), pak je zde ovšem otázka, zda to je vskutku korektní argument. Protože „základní rámeček“ kaplanské služby říká: „chápání služby vojenského duchovního není primárně evangelizační, služba vojenského duchovního není motivována snahou o získání nových členů pro svou víru či církev“ (zmíněno na str. 30) Osobně mám za to, že to je celkem v rozporu s uváděným argumentem.

Autorka užívá v obecné části argumenty z knihy o duchovní péči u policie. To je vcelku v pořádku, neboť policie má mnoho společného s armádou. Ostatně autorka sama se hojně opírá o diplomovou práci J. Laňky (viz seznam literatury), která se pokouší právě tuto skutečnost reflektovat. Ale snad právě ono užívání argumentů bez předchozího upozornění z oblasti policie, která má přece jen jiné poslání než armáda, je pro četbu matoucí a zarážející, že tato okolnost není v předložené diplomové práci nijak reflektována. (V této souvislosti uváděný autor J. Kozák [10] není profesor ani psycholog, ale vzděláním sociální patolog, zaměstnáním kriminalista, na stránkách TF JČU veden jako doktorand.) Proto lze pochybovat, zda v dané souvislosti plní nějakou funkci kapitola 1.3.1 „Teologická východiska duchovní služby v AČR“. Neboť se opírá jednak o obecné teorie pastorační práce, jednak o příručku pro policii. Proč autorka nevyužila zdrojů z prostředí kaplanů AČR? Případně zahraničních zdrojů? Nešlo analyzovat letáky, které jsou otištěné v příloze? Využít rozhovorů s kaplany?

Autorka se pochopitelně snaží využít různých dokumentů jinak a je skutečností, že literatura z dané oblasti je u nás zatím spíše chudá. Proto možná zarazí, že si nevypomohla literaturou zahraniční, nebo že například cituje dokumenty II. vatikánského koncilu, ale nezmínila Apoštolskou konstituci (!!!) Jana Pavla II. *Spirituali militum curae* z roku 1986. Otázkou je, oč se opírá odstavec o „spravedlivé válce“, který se obejde bez jediného literárního odkazu, ač cituje T. Akvinského. Samozřejmě se můžeme ptát, proč právě (pouze) on je uveden a není uveden také jiný pohled. Nedoložených citátů a referátů je v teoretické části více (25; 27; 29; 31-33). Nakolik jde o citáty či parafráze na str. 34nn se lze jen dohadovat.

Výzkumná část byla zpracována díky pomoci konzultantky (na str. 49 je nazvána „vedoucí praktické části“), neboť vedoucí diplomové práce není v oblasti metodiky výzkumů dostatečně kompetentní a tuto spolupráci doporučil. Některé otázky kladené kaplanům však, zdá se, nesouvisí bezprostředně s tématem práce, resp. není zřetelné, jak s ním souvisí. Spíše popisují jejich osobní pohled na některé existenciální otázky spojené s výkonem vojenské služby obecně. Diplomandka pak žel jen málo využila těchto rozhovorů ke skutečné analýze problematiky duchovní služby v AČR, spíše jen za každou otázkou stručně popsala, co ji zaujalo, případně se pokusila o určitý souhrn. Objevuje se sice zajímavá otázka ohledně motivace ke službě duchovního v armádě: není-li to proto, že je „smysluplnější nežli služba v domovské církvi“ (55), ale není dále řešena.

Podobně se zajímavé otázky či poznatky objevují v závěrečném souhrnu (75nn), jako např. skutečnost, že duchovní služba vskutku nerozlišuje mezi věřícími a nevěřícími a slouží obecně všem (76), nebo otázka, zda církev budou schopné saturovat potřeby armády dostatkem schopných lidí (tamtéž) a konečně otázka využití modelu preevangelizace (77). Lze však říci, že autorka tyto otázky jen eviduje a nijak nezpracovává a nepodrobuje diskusi. Ale největší otázkou nakonec je, nakolik lze považovat za směrodatné pro výzkum „dosavadní duchovní služby v AČR“ čtyři rozhovory. U nich i bez výzkumu lze předpokládat, že tuto službu budou považovat za významnou a přínosnou.

Poněkud nesrozumitelné jsou „příběhy“ jednotlivých kaplanů (64-75). Není pochyb, že jsou to zajímavé příběhy, čtivé, ale – jde o přepis rozhovoru či jde o upravenou podobu? (Jsou psány v 1. os. sg.) Proč není takto rozsáhlý text v příloze, když s ním autorka nijak nepracuje? Proč není dle pravidel pro psaní absolventských prací tento text graficky odlišen?

Práce obsahuje řadu chyb ortografických, punktace atp. (hned na titulní stránce). Obsahuje velmi dlouhé citáty s kratším komentářem, vlastního textu je zejména ve výzkumné části zřejmě poměrně málo. Autorka užívá desetinné dělení kapitol, ale pouze někdy, mnohdy kapitoly nečísluje (22nn) vůbec. Kopie diplomové práce ve Studijním informačním systému obsahuje totožný text 2x za sebou.

Práci doporučuji k obhajobě jen proto, že obsahuje některé aspekty, které autorka musela pracně zjistit a zpracovat, a musela si ke své práci osvojit metodiku výzkumů, která není součástí běžného teologického studia. Ale vzhledem ke způsobu zpracování nemohu navrhnout lepší hodnocení než „E“.

Ladislav Beneš, Dr.
Katedra praktické teologie UK ETF

V Pardubicích 7. 9.2013